

Иди навруз аз нигоҳи дини мубини Ислом

[Тоҷики – Tajiki – طاجيکيۃ]

Таълиф: Мавлави Абу Асмоа

2010 - 1431

islamhouse.com

عيد النيروز من وجهة نظر الإسلام

« باللغة الطاجيكية »

مولوي أبو أسماء

2010 - 1431

islamhouse.com

Иди навруз аз нигоҳи дини мубини

Ислом

Ба номи Худованди бахшандаи меҳрубон

Ҳамду сано бар он Худое ки офаридагори замину осмонҳо ва ончи ки дар замину осмонҳост, ва дуруду салом бар банда ва фиристодаи у Муҳаммад (с.в) ва олу асҳобаш.

Аммо баъд:

Бо фаро расидани иди навруз меҳостам барои хонандагони гиромии пешвоз гирифтани ин рузро аз нигоҳи шарияти исломи пешкаш кунам, ва аз Худованд умед дорам ки ин амалро аз ман қабул кунаду дар номаи аъмолам сабташ кунад то ки дар рузи қиёмат дастгирам шавад.

Маъноии Навруз: Дар луғат (рузи нав) мебошад, яъне фаро расидани рузи нави аввали сол.

Иди навруз аз идҳои мардуми форс ба шумор меравад, аввалин шахсе ки иди наврузро ҳамчун рузи авали соли офтоби ташкил доду уро ҷашн гирифт яке аз подшоҳони форс шоҳ Ҷамшед буд.

Иди Навруз аз нигоҳи ислом

Пешвоз гирифтани иди навруз дар ислом ба се сабаб
ҷоиз нест, аввал ин ки Паёмбар (с.в) мефармояд:

«من تشبه بقوم فهو منهم»

«Ҳар ки бо қавме худро мушобиҳ созад пас у аз он
қавм аст»

Ва иди навруз иди Мачусиҳое (оташпарастон)
мебошад, ки онро пеш аз ислом пешвоз мегирифтанд
ба ҳамин хотир ҳар ки ин идро пешвоз бигирад гуё
худро ба он қавм (оташпарастон) монанд кардааст.

Ва сабаби дувум чуноне ки дар дигар ҳадис омадааст:

«من عمل عملا ليس عليه أمرنا فهو رد»

«Ҳар амале ки дар он фармудаи мо нест пас вай
мардуд аст»

Иди навруз яке аз идҳое мебошад ки ҳеҷ робитае ба
дини ислом надорад, ва аз нигоҳи ислом амалест
мардуд бар соҳибаш.

Сабаби сеум чуноне ки аз Анас (р.з) ривоят шудааст,
Вақто ки Пайёмбар (с.в) ба шаҳри Мадинаи
Мунаввара омад, мардум ду рузро пешвоз
мегирифтанд ва дар он рузҳо бозиҳову хурсанди

мекарданд, Паёмбар (с.в) аз онҳо пурсон шуд ки ин ду руз чи рузҳое мебошанд ки пешвозашон мегиред? Онҳо гуфтанд: Ин ду рузе буд ки мо дар замони Ҷоҳилият (пеш аз ислом) дар онҳо бозиҳову хурсандиҳо мекардем, Паёмбар (с.в) гуфт: Худованд барои шумо ду рузеро дар бадали он дуруз бахшидааст ки аз ин ду рузи шумо беҳтар аст, яке рузи иди Қурбон ва дигаре рузи иди Рамазон. (Ҳадиси сахеҳ, ривояти Абудовуд ва Насои).

Аз ин ҳадис фаҳмида мешавад ки барои мусулмонон дар як сол ду руз ид мебошад, иди Қурбон ва иди Рамазон, ва инчунин аз ин ҳадиси Паёмбар (с.в) маълум аст ки агар пешвоз гирифтани мардуми Мадина аз он ду руз ишколе намедошт ҳаргиз онҳоро аз бозиву хурсанди манъ намекард, балки ба сабаби он ки кори онҳо мувофиқи шариат набуд онҳоро аз он корашон манъ кард.

Ва ин ҳукми Паёмбар (с.в) аст барои тамоми умматонаш то рузи қиёмат.

Ҷашни навруз аз дидгоҳи саҳоба

Дар ривояте аз ибни Умар (р.з) омадааст ки гуфт: Ҳарки аз кишварҳои бегонагон (кофирон) гузар кунад ва бо онҳо идҳои наврузи ва дигар ҷашнҳои онро

пешвоз бигирад ва дар ин ҳолаш бимонад то инки бимирад, рузи қиёмат бо онҳо ҳашир хоҳад шуд, чунки идҳо аз ҷумлаи шариъатҳо ва равияву амалҳои махсусе мебошанд, ки Худованд дар борааш чунин гуфтааст:

﴿لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا هُمْ نَاسِكُوهُ﴾ (الحج: ٦٧)

«Ва гардонидем аз барои ҳар як қавм равишро ки онҳо амалкунанда мебошанд бар он» (монанди қибла ва намозу руза)

Пас маълум мешавад ки фарқ миёни мувофақат карданашон дар идҳояшон ва мувофақат кардан дар дигар амалҳои динияшон вуҷуд надорад.

Пас мувофақат кардани онҳо ва мушоракат дар идҳо ё амалҳои динияшон мувофақат кардан дар куфрашон ба ҳисоб меравад, ҳамчунин мувофақат карданашон дар баъзе идҳояшон мувофақат дар баъзе амалҳои куфрияшон ба ҳисоб меравад, ва ногуфта намонад ки идҳо аз амалҳои махсуси диние мебошанд ки ҳар як динро бо идҳояш мешиносанд, ба ҳамин хотир мувофақат карданашон дар идҳояшон гуё мувофақат карданашон дар бузургтарин амалҳои динияшон ба ҳисоб меравад.

Фатвоҳои уламои Ҳанафи дар чашн гирифтани иди
Навруз

Абдурраҳмон Муҳаммад ки маъруф аст ба Шайхзодаи ҳанафи дар китобаш "Маҷмаъул анҳор фи шарҳи мултақол абҳор" ҳилди 4 с:449 мегуяд: Кофир мешавад мусалмон бо рафтаниш ба суи чашнвораи маҷусиён ва мувофиқат карданиш ба ончи ки онҳо дар он руз анҷом медиҳанд, ва кофир мешавад бо хариданиш чизеро ки дар дигар рузҳо нахарида бошад агар мақсадаш бузургдошти он руз бошад, на ба хотири сарфу харчи зиндагиаш, ва кофир мешавад бо ҳадя карданиш чизеро ба онҳо (мушрикони) дар ҳамон руз агар мақсадаш бузургдошти навруз бошад, агарчи як тухм ҳам бошад.

Қозихон мегуяд: Марде дар рузи навруз чизеро бихарад, ки дар дигар рузҳо мисли онро нахарида бошад, агар мақсади ин мард бузург доштани он руз бошад чуноне ки кофирон он рузро бузург медоранд, пас ин амалаш куфр мебошад, ва агар мақсадаш фақат истифода аз он чиз бошад на бахотири чизи дигаре, ин амали у мисли дигар амалҳо аст, яъне куфр нест, ва ҳамчунин агар дар рузи навруз ба касе ҳадяе пешкаш кунаду мақсадаш ба хотири навруз набошад,

ин амал низ куфр намебошад, локин беҳтар он аст ки мисли ин амалҳоро махсус дар рузи навруз анҷом надихад то ки аз ин гуна шубҳаҳо дур бошад.

Ибни Нучаймии Ҳанафи дар китоби «Баҳрур роиқ шарҳи канзу дақоиқ (555-8)» аз Абуҳафси Кабир (р.х) ривоят мекунад ки гуфт: Агар марде Худовандро панҷоҳ сол тоату ибодат кунад сипас вақто ки рузи навруз фаро гирифт, дар он руз он мард тухмеро ба хотири бузургдошти навруз ба мушрикони ҳадя кард.

Бе шаку шубҳа ин мард кофир шуда ва амалҳои панҷоҳ солааш барбод рафтааст.

Ва боз мегуяд: Ид гирифтани иди мушрикони куфр аст, ва яке аз амалҳои куфри, муқадас донишгари иди навруз аст ки яке аз идҳои маҷусиён аст.

Соҳиби Қомеъул асғар мегуяд: Агар мусалмоне ба бародараш дар рузи наврузи чизеро ҳадя кард, локин на ба хотири бузургдошти он руз, балки ба хотири одати баъзе мардум. Дар ин ҳол ин мусалмон кофир намешавад, локин бояд кушиш кунад ки ин амалро дар ин руз анҷом надихад, то ки шомили ин сухани Паёмбар (с.в) нашавад.

«من تشبه بقوم فهو منهم»

«Ҳар ки бо қавме худро мушобих созад пас у аз он қавм аст»

Ин чунин яке аз улмои мазҳаби Молики Ибни Қосим

мегуяд: Ҳадя кардани Насрониҳо дар идҳояшон маънои онро дорад ки бузургдошт ва дастгирияшон дар кифрашон ба ҳисоб меравад, ва ин амал аз амалҳои бад дидашуда мебошад.

Ва ин чунин аз уламои Ҳанбали Ибни Қибрин мегуяд:

Чашн гирифтани идҳои ғайри исломи мисли иди навруз ва иди милоди масеҳи ҷоиз нест, ва ин чунин даъвати онҳоро барои иштирок дар идҳояшон пазируфтани ва аз таъомҳои идонаи онҳо хурдан ҷоиз нест, чунки пазируфтани даъваташон барои ҳозир шудан дар идҳояшон маънои дилбардори ва иқро карданишон дар ҳамаи корҳояшон ба ҳисоб меравад, ва дар айни ҳол сабаби фиреб хурдани мардуми омма мешавад, чунки онҳо фикр мекунанд ки ин амал ҷойз будааст. (Луълуъатул макин мин фатово Ибн Қибрин с 27)

Хонандагони гиромӣ! Дар ҳоле ки иди Навруз бо итифоқи тамоми таърихшиносон аз идҳои маҷусиёну мушрикони бошад, пас барои ҳар як мусалмон воҷиб мегардад ки ҳарчи бештар аз ин гуна идҳо ва онҳое ки

ин гуна идҳоро пешвоз мегиранд дури бичуем то ки бо онҳо ҳамдасту мутаовин нагардем, чунки Худованд мефармояд:

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ ﴾ المائدة: ٢

«Ва дар гуноҳу таҷовуз ҳамкори нанамоед»

Дар охир аз Худованд талаб дорам ки ҳамаи моро ба роҳи рост ҳидоят кунад ва ҳақро бароямон ҳақ нишон бедаҳаду ботилро ботил, ва аз ботил моро, ва моро аз ботил дур нигоҳ бидорад. Омин.